

Komunikat Jury konkursu: „Praca w PRL: dla siebie, dla społeczeństwa, dla systemu?”

Piąty konkurs w programie „Historia Bliska”, kierowany do młodzieży szkół średnich i — po raz pierwszy — gimnazjów, którego tytuł brzmiał: „Praca w PRL: dla siebie, dla społeczeństwa, dla systemu?”, został ogłoszony przez Fundację im. Stefana Batorego i Ośrodek KARTA w czerwcu 2000.

Temat okazał się trudny, co podkreślali uczestnicy, wiele osób bliskich było rezygnacji przed czasem, a jednak nadesłano 649 prac (278 zespołowych i 371 indywidualnych) w sumie autorstwa 1086 uczniów — z 371 szkół, z 216 miejscowości całej Polski. Blisko jedna piąta to prace nadesłane z gimnazjów, a ich autorzy stanowią blisko jedną czwartą wszystkich uczestniczących. Są szkoły, które nie tylko startują w konkursie, ale i finiszują z wysokim wynikiem po raz piąty, ale wiele też szkół debiutowało, w tym 79 gimnazjów. Po raz pierwszy licznie i z dobrym wynikiem uczestniczyli uczniowie ze szkół warszawskich, dotąd niemal całkowicie nieobecni w konkursie.

Także tym razem pojawiło się wiele znakomych prac; do finału przeszło ich wyjątkowo dużo, o zaskakująco wyrównanym poziomie. Niekiedy jednak ogromnemu wysiłkowi w odszukaniu ciekawych źródeł historycznych (zazwyczaj relacji wielu świadków) nie towarzyszył wysiłek w ich opracowaniu — brak odautorskiego komentarza czy refleksji okazał się stosunkowo często występującą wadą prac konkursowych. Jury uznało, że prace tego rodzaju nie mogą być nominowane do puli finałowej. Z kolei prace nawet wybitne, ale w znaczący sposób odbiegające od zasadniczego tematu konkursu, nie otrzymały nagród, mogły być jedynie nominowane do wyróżnień. Prace gimnazjalistów oceniane były według takich samych kryteriów, jak prace uczniów szkół średnich, z uwzględnieniem możliwości wynikających z wieku autorów, jakkolwiek bez stosowania specjalnej taryfy ulgowej.

Plon konkursu przyniósł bogatą panoramę, zobrazowaną w wielu postaciach, pracy w PRL. To nie tylko zapis aktywności zawodowej (i w konsekwencji sensu i jakości życia) konkretnych osób, załóg fabryk, pegeerów czy szkół (zaskakująco często analizowano pracę nauczycieli), ale także osobnych profesji — rolników, aktorów, dziennikarzy, milicjantów, żołnierzy, a także księży czy siostr zakonnych. Wielu uczestników podjęło próbę zmierzenia się z propagandowym wymiarem ówczesnej rzeczywistości, zarazem jednak w relacjach licznych świadków (nierzadko ukrywających personalia) często zapisany został sentyment do czasów PRL.

Nad całym tym, szerokim obrazem pracy w Polsce powojennej zaciążyła skłonność świadków do porównywania perspektyw i szans życiowych, jakie dawała „zadekretowana” wszystkim praca w przeszłości — z tym, co dzieje się dzisiaj. Obecne katastrofalne bezrobocie, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego i konieczność rywalizacji — znacząco zrelatywizowały tamten historyczny czas w relacjach przedstawicieli starszych pokoleń. Jednak większość uczestników konkursu potrafiła zachować niezbędny dystans badacza.

Na tytułowe pytanie konkurs nie przyniósł jednoznacznej odpowiedzi. Natomiast wyraźnie dowiódł, że praca zawodowa jest podstawową kategorią opisu Polski komunistycznej. Powstała kolekcja piątej edycji konkursu (dziesiątki tysięcy stron tekstów, tysiące zdjęć i dokumentów, wiele setek relacji świadków) stanowi — jako całość — opis istoty PRL.

W pracach konkursowych właściwie jej miejsce zajęła technika — z reguły służebna wobec przekazywanych treści. Kolorowe wydruki, poprzedzane skanowaniem, montaż tekstów i zdjęć, nagrania wideo czy audio, multimedialne przekazy nie próbują epatować swoją niezwykłością — treść liczy się przede wszystkim. Rzadkie są też wybujałe, nieadekwatne wobec zadania konkursu formy — zwykle plastyczne.

Dwuetapowe Jury (poprzedzane pracą dziesięcioosobowego Jury Pomocniczego) nominowało prace do nagród i wyróżnień.

Jury Nominujące stanowili: Agnieszka Gleb (Ośrodek KARTA), Zofia Kozłowska (Polskie Towarzystwo Historyczne), Hanna Palska (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN), Włodzimierz Mędrzecki (Instytut Historii PAN), Tadeusz Wolsza (Instytut Historii PAN).

O ostatecznej nominacji 91 prac i podziale nagród zadecydowało Jury Finałowe, w składzie: Anna Radziwiłł, Hanna Świda-Ziemia, Włodzimierz Borodziej i Zbigniew Gluza. Przyznano 9 nagród zespołowych i 12 indywidualnych I, II i III stopnia, 32 wyróżnienia zespołowe i 38 indywidualne I i II stopnia oraz 26 wyróżnień książkowych.

W sumie nagrodzono 208 uczniów (w tym 44 — książkami, wysyłanymi pocztą). Przyznano również 12 nagród dla opiekunów-nauczycieli prac, a także wyróżnienia dla pozostałych opiekunów prac nominowanych — wyróżnionych i nagrodzonych.

Jury przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

Nagrody I

zespołowa (2700 zł)

Sebastian Zieleziński, Maciej Gruszka, Dariusz Janczyk z XIV LO im. Kopernika w Krakowie za film wideo przedstawiający z wielu perspektyw budowę i rozwój Nowej Huty jako miasta sztandarowego PRL, w którym praca miała stać się symbolem nowych czasów (opiekun Jadwiga Noskowicz)

indywidualne (2000 zł)

Łukasz Kielski z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za ogrom i wielostronność zebranego materiału źródłowego do pracy *Para w gwizdek... Dzieje Cementowni „Przyjaźń” i jej dyrektora inż. Jana Reszczyka* (Elżbieta Orzechowska, Jan Reszczyk — dziadek);

Adam Kapala II LO im. Batorego w Warszawie za oparty na materiałach źródłowych i wywiadach z członkami rodziny intelektualny wywód na temat *Co człowiek myślał, gdy pracował, wiedząc, że socjalizm wcale nie jest, ani nie będzie przyszłością świata* (Marcin Miros)

Nagrody II

zespołowe (1700 zł)

Anna Drózd, Magdalena Stormowska z I LO im. Kopernika w Gdańsku za panoramiczny obraz pracy, oparty na kilkudziesięciu wnikliwych wywiadach z ludźmi Trójmiasta — reprezentantami różnych zawodów (Andrzej Daszke)

Maciej Szczepka, Dawid Józwicki z I Społeczne LO w Gliwicach za *Etos pracy na Górnym Śląsku* — pokazany przez przyzmat ośmiu biografii, niezwykle bogatych, wyraziście przedstawiających rzeczywistość PRL (Grzegorz Szyndler)

Marta Zawadzka, Witold Tabaka z I LO im. Bolesława Krzywoustego w Głogowie za opis ideologicznego i propagandowego fenomenu jakim były w PRL obchody Święta Pracy — na podstawie analizy prasy z lat 1947–89 i wywiadów (Stefan Dudra)

Indywidualne (1300 zł)

Tomasz Borkowski z ZS Zawodowych nr 2 w Łukowie za obraz czterdziestu lat pracy załogi fabryki butów — przodującego zakładu PRL, pełniącego w społeczności miasta znaczące funkcje społeczne i ekonomiczne; na podstawie bogatego materiału źródłowego (Krzysztof Okliński)

Zygmunt Gliński z IX LO im. Bohaterów Monte Cassino w Szczecinie za „rozmowę z nieobecnym” — rekonstrukcję obrazu pracy nieżyjącego dziadka — dyrektora pomorskiego przedsiębiorstwa w latach 60. (Ewa Witrowa-Glińska — matka)

Nagrody III

zespołowe (1200 zł)

Mateusz Dudarski, Joanna Ruplewicz, Dorota Maria Siedlecka z Gimnazjum nr 44 w Poznaniu za pracę opisującą środowisko nauczycieli w latach 70. i 80. na podstawie ankiet i wywiadów (Anita Plumińska-Mieloch)

Małgorzata Sawicka, Justyna Pieczko, Aldona Ratyńska, Edyta Sadowska, Emilia Backiel z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę *To był Manchester Północy* — historię zakładu produkcyjnego „Fasty” w całym okresie powojennym (Piotr Liedke)

Małgorzata Fedorowicz, Katarzyna Pastor, Małgorzata Częstochowska, Małgorzata Wielgosz z IV LO im. Żółtkiewskiego w Siedlcach za pracę *Wielka przygoda z kroniką* — konfrontację „oficjalnego”, propagandowego obrazu miejscowych Zakładów Mechanicznych z relacjami świadków (Agnieszka Chojcka)

Magdalena Litkowska, Monika Waluk, Urszula Jaremiszyn, Joanna Troc, Małgorzata Sirko, Piotr Popławski z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za opartą na wielostronnych źródłach monografię *Szkoła z ulicy Suchej* (Piotr Liedke)

Ewa Szpóróg, Agnieszka Bryniarska z I LO im. Goszczyńskiego w Nowym Targu za *Uwierzyć w socjalizm* — próbę pokazania problemu pracy w różnych fazach powojennego rozwoju własnego miasta (Ludmiła Figiel)

indywidualne (800 zł)

Marcin Ryter z II LO w Jaworznie za pokazanie przez charakterystyczną dla PRL biografię „od robotnika do inżyniera” — realiów minionej epoki (Zbigniew Nowakowski)

Katarzyna Rudek z V LO w Głogowie za pokazanie etosu pracy w PRL przez biografię odkrywcy pobliskich złóż miedzi, a także historię najważniejszego miejscowego zakładu — Huty Miedzi (Leszek Łuka)

Anna Zagierska z II LO im. Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za próbę odpowiedzi na pytanie: jakim człowiekiem „w ramach systemu” był mój dziadek — niepartyjny chirurg (Irena Anuszek/Aleksandra Życzyńska)

Izabela Sobieraj z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Zielone czy czerwone?* analizującą działalność Harcerskiej Służby Polsce Socjalistycznej w latach 70. (Dariusz Okoń)

Jolanta Kluba LO im. Mieszka I w Zawadzkiem za pokazanie pracy w PRL w kontekście działalności Oddziałowej Organizacji Partyjnej w szkole przyzakładowej w latach 70. i 80. (Arkadiusz Baron)

Ewelina Cimek z ZS Odzieżowych w Głogowie za pracę *Najpierw była radość, a później — nadzieja*, pokazującą życie i pracę osadników na Ziemiach Zachodnich (Stefan Dudra i Michał Cimek — ojciec)

Magdalena Żbikowska z LO w Dobrym Mieście za reportaż radiowy *Wspomnieniami wracam do lat młodości. Relacja instruktora 55 Brygady SP w Nowej Hucie na przestrzeni lat 1950–57* (Renata Filipkowska)

Katarzyna Dudek LO im. Kopernika w Żywcu za pracę *Dziś się w pracy każdy przyda, choćby był to inwalida* — historię Spółdzielni Inwalidów „Jedność” w Żywcu (Bożena Dudek — matka)

Wyróżnienia I

zespołowe (700 zł)

Mariusz Kucharski, Michał Piwowarski XXXV LO im. Prusa w Warszawie za film wideo *Socjalistyczne wspomnienia kapitalistycznego pracownika* — konfrontujący ideologiczne zasady pracy w PRL z codzienną praktyką (Piotr Dmitrowicz)

Agata Dobrzyńska, Karolina Jędras z ZS w Choszcznie za *Rozchwiane postawy* — opis pracy i atmosfery politycznej w Zespole Szkół w latach 1981–83 (Grzegorz Jacek Brzustowicz)

Alicja Bielecka, Anna Klin, Wiktor Tabin, Jarosław Presch z ZS Rolniczych w Oleszycach za pracę *Taki żywot i taka praca... dole i niedole leśniczego i rolnika Edwarda Wójcika z Werchraty* (Helena Bartkowiak)

Adrian Matula, Piotr Kowalski z II LO im. Reymonta w Ostrowie Wlkp. za *Rozmowy o pracy w PRL...porównanie* założeń konstytucyjnych i ideologicznych z rzeczywistością. (Jarosław Biernaczyk)

Anna Grabinska, Żaneta Chmielewska, Danuta Plewnia, Agnieszka Konieczko, Monika Guzy z LO im. Mieszka I w

Zawadzkiem za pracę pokazującą istotę uwikłania się nauczycieli w system, ich ówczesne motywacje i dzisiejsze sposoby rozliczania się z przeszłością (Arkadiusz Baron)

Milena Badurska, Marta Chmielewska z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Zawód ksiądz — w pięciu odstonach* pokazującą formy pracy księży i stosunek do niej władz PRL (Dariusz Okoń)

Tomasz Bogdanowicz, Grzegorz Tomasik z I Społecznego LO w Gorzowie Wlkp. za pokazanie różnego stosunku wobec pracy w PRL w zależności od poglądów politycznych i przynależności partyjnej (Małgorzata Stachowiak-Cichosz)

Kinga Bąba, Wioletta Kosiba, Karolina Mikos z ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za pracę *Jak w socjalizmie tworzył się kapitalizm — czyli o dziele pewnego człowieka* — twórcy sukcesu „Iglóopolu” (Joanna Dymitrowska)

Beata Kraheł, Emilia Ordzieniewicz z ZS w Dąbrowie Białostockiej za badawcze podejście do zgromadzonych źródeł i próbę dokonania typologii postaw wobec pracy w okresie PRL (Bernard Ostrowski)

Elżbieta Szymczak Anna Zabost z LO im. Chełmońskiego w Łowiczu za pokazanie charakteru i sensu pracy w warunkach typowego zakładu produkcyjnego oraz w więzieniu (Krzysztof Kaliński)

Joanna Torbe, Agnieszka Gruszczyńska z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Budując gmach przyszłości* — 55-letnią historię nauczycieli Technikum Budowlanego (Dariusz Okoń)

Katarzyna Kłopotek-Głowczewska, Monika Naklicka z II LO w Chojnicach za pokazanie — przez wywiady ze znaczącymi postaciami miasta — jak wyglądała *Praca, „na stanowiskach” w małej miejscowości* (Lucyna Plata)

Julita Maciocha, Justyna Chabros, Małgorzata Spasiewicz z Gimnazjum nr 10 w Lublinie za próbę przedstawienia pracy w PRL w oczach „opinii publicznej” za pomocą szerokich badań ankietowych (Robert Gumuła)

Olga Cieślakowska, Marta Kutkowska, Julita Mortka z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za panoramiczny obraz życia i pracy działacza społecznego i kulturalnego na wsi — Wojciecha Bąka (Bronisław Kawęcki)

Błażej Tomiczek, Marek Kurkowski z ZS im. 14 Pułku Powstańców Śl. w Wodzisławiu Śl. za konsekwencję w opracowaniu tematu pracy fizycznej ludzi Śląska (Maria Szczotok)

Małgorzata Kędracka, Magdalena Pietroń, Agnieszka Łatwińska, Kinga Świdarska z XXI LO im. św. St. Kostki w Lublinie za „gazetę polityczną” *Pracujący Polacy — wspomnienia z PRL* (Beata Sikora)

Barbara Burzyńska, Kamila Sokół, Katarzyna Tyszkiewicz z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za pracę *Przedstawienie musi trwać* — opisującą środowisko teatralne miasta w stanie wojennym (Piotr Liedke)

Piotr Kocyk, Karol Warchoń z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za pokazanie szans i dróg awansu w PRL ludzi o „trudnych zyciorysach” (Elżbieta Orzechowska)

Joanna Chęcińska, Anna Bylinka z II LO im. Skłodowskiej-Curie w Piotrkowie Tryb. za zweryfikowanie pracy w PRL jako „hasła wiodącego milionów” (Teodora Krasoń)

Aleksandra Łaguna, Katarzyna Trzpiąła z Gimnazjum nr 8 w Olsztynie za pokazanie indywidualnego wymiaru i znaczenia pracy w różnych grupach społecznych Olsztyna i okolic (Małgorzata Kulesza-Malinowska)

Anna Kostyk, Marta Grabowska, Anna Kułakowska, Magdalena Mierzwińska z II LO z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Haweckim za przedstawienie przez relacje i dokumenty pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych regionu warmińsko-mazurskiego (Jerzy Necio)

indywidualne (500 zł)

Karina Grabowska z V LO w Grudziądzu za próbę odpowiedzi na pytania o „uwikłanie w system” twórczości artysty Henryka Rozmusa, którego praca — ceniona w PRL — została w Grudziądzu trwały ślad (Hanna Januchowska-Dąbrowska)

Paulina Konratowicz z III LO im. Marynarki Wojennej w Gdyni za obszernie rozmowy z ludźmi Wybrzeża „tymi, którzy budowali i tymi, którzy burzyli” (Andrzej Daszke/Sławomir Suchodolski)

Agnieszka Poznańska z ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za pokazanie pracy jako sensu życia i pracy jako ucieczki przed systemem — działalności Zygmunta Pawlusa w „Tygodniku Powszechnym” i „Znaku” (Joanna Dymitrowska)

Joanna Wenety z II LO im. Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za przedstawienie różnych aspektów pracy i zmian stosunku do niej w ciągu lat PRL (Irena Anuszek i Aleksandra Życzyńska)

Przemysław Tacij z Gimnazjum z Kielc za opracowanie *Stracone czy twórcze pokolenie ojców i dziadków — ich refleksje nad pracą w PRL* (Tadeusz Tacij — dziadek)

Justyna Lisińska z ZS nr 10 w Toruniu za analizę propagandowego wizerunku pracy w piśmie „Przyjaciółka” z lat 50. i 80. (Danuta Karpus)

Blanka Dymitrowska z ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za pracę *Zieloną ścieżką życia* — prezentację biografii trzech ludowców z Podkarpacia (Joanna Dymitrowska)

Jolanta Kipek z LO im. Kościuszki w Myślenicach za syntetyczny obraz różnych aspektów pracy i stosunku do niej w PRL

Anna Skrabska z I LO im. Dembowskiego w Gliwicach za opis represyjnego rozwiązania w stanie wojennym szkoły z Bytomia, jako reakcji władz na działalność i postawę jej nauczycieli (Wiesława Skrabska — babcia)

Magdalena Warchałowska z ZSO nr 3 we Wrocławiu za pracę *Złote lata 1971–74 w Jelczańskich Zakładach Samochodowych* (Ewa Chmielewska-Omanowicz)

Joanna Orłowska z LO im. Mieszka I w Zawadzkiem za próbę odpowiedzi na pytanie o istnienie pozytywnych relacji „praca dla system-praca dla społeczeństwa”, na podstawie historii dziadka — działacza partyjnego (Arkadiusz Baron)

Michał Machowski z ZSO im. Długosza w Nowym Sączu za konsekwentnie przeprowadzone i opracowanie sondażu na temat stosunku do pracy w PRL (Michał Załona)

Anna Łucka z V LO w Grudziądzu za pracę *Kasztelan* — pokazującą nietypową działalność dyrektora Zygmunta Kwiatkowskiego — „pana na Zamku” — w Golubiu Dobrzyniu (Hanna Januchowska-Dąbrowska)

Wyróżnienia II

zespołowe (dyktafon dla każdej osoby)

Małgorzata Mączyńska, Urszula Oleksińska, Anna Stępień, Marta Szczepanik z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za pracę *Walka o prawdę. Dzieje Marii Bartuli* — pokazującą życie, pracę i działalność opozycyjną radomskiej nauczycielki (Elżbieta Orzechowska)

Ewa Sujczyńska, Katarzyna Bombrych, Anna Kutkowska z LO im. Chelmońskiego w Łowiczu za zgrupowanie bogatych źródeł do monografii „Syntexu” i jego załogi (Krzysztof Kaliński)

Marcin Gargas, Bogusz Bynowski, Justyna Kuźniar, Małgorzata Spiczko z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za *Aktor w ocenianym teatrze* — opis pracy aktorów teatrów szczecińskich w latach 70. i 80. (Dariusz Okoń)

Bartosz Omelczuk, Paweł Mich, Katarzyna Choma Publiczne Gimnazjum nr 2 we Włodawie za pracę *Dla siebie i dla rodziny. Prywatna PRL na uboczu historii* (Krzysztof Oksytiuk)

Hanna Majcher, Anna Koczorowska z LO im. Wybickiego w Śremie za pracę *Tyle jesteś wart — ile zrobiłeś dla drugiego człowieka* — wizerunek pracy nauczycielki (Anna Zdziechowska)

Barbara Cenker, Jakub Juchnowski z I LO im. Bolesława Krzywoustego w Głogowie za pracę *Jak Syzyf* — konsekwentny, bogaty zbiór wywiadów o pracy z ludźmi różnych zawodów (Stefan Dudra)

Karolina Jaruszewska, Magdalena Hładka, Aleksandra Kowalewska, Olga Mazur, Barbara Wysoczańska z Gimnazjum w Witnicy za pracę *Czy się stoi czy się leży, dwa tysiące się należy. Za pięć trzecia bierz kapotę, gwizdź na szefa i robotę — czyli praca w PRL* (Elżbieta Wojnicka)

Krzysztof Budnicki, Łukasz Kruszewski, Sebastian Stojanowski z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za opis działalności zawodowej białostockich rzemieślników w okresie Polski powojennej (Wiesław Choruży)

Tomasz Barczak, Artur Witkowski z V LO w Grudziądzu za pracę *Być nauczycielem...* — biografią zawodową wychowawcy i działacza harcerskiego Michała Nędzy (Hanna Januchowska-Dąbrowska)

Daria Kłosowska, Adrianna Kowalska, Jakub Lemm z ZSO nr 7 XIII LO w Szczecinie za *Polski Gulag* — opis pracy przymusowej żołnierzy w batalionach budowlanych i górniczych — w ramach zastępczej służby wojskowej (Maciej Kopeć)

Monika Dąbrowska, Marta Wróbel z LO im. Mickiewicza w Górze za próbę opisu roli pracy zawodowej w PRL dla ludzi trzech profesji (Robert Dembiński)

indywidualne (dyktafon)

Piotr Jermakowicz z ZS Gospodarki Żywnościowej w Gościnie za opis zdobycia przez gminę tytułu *Mistrza Gospodarności w 1974* — pracy dla lokalnej społeczności, która staje się pracą dla systemu (Mieczysław Bernas)

Agata Grabowska z Gimnazjum nr 4 w Łodzi za wnikliwy wywiad z babcią — pokazanie pracy w łódzkiej fabryce włókienniczej (Jarosław Waszczyk)

Anna Przesłowska z LO Stowarzyszenia Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie za pracę pokazującą życie prababki — działaczki społecznej, poetki i dramatopisarki ludowej (Renata Resler)

Paweł Dzięcielski z ZS Medycznych im. Chałubińskiego w Koszalinie za pracę *Wpływ świeckiej obrzędowości na życie w PRL* (Iwona Lubomska)

Adam Majewski z LII LO im. Reymonta w Warszawie za zbiór wywiadów z ludźmi różnych życiorysów, zawodów, doświadczeń (Monika Wojtaś)

Agnieszka Metelska z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za pracę *Milicjant — zawód, który tworzył ustrój*

Kamila Szymczak z IV LO im. Baczyńskiego w Słupsku za przedstawienie losu żołnierza-górnika — przymusowej pracy w kopalni w ramach „zastępczej służby wojskowej” w stalinizmie (Danuta Zakrzewska)

Dagmara Nowak-Adamczyk z XXI LO im. Witkacego w Krakowie za opis działalności Jerzego Radwana — malarza i rzeźbiarza z bogatą „historyczną” przeszłością (Elżbieta Nowak-Adamczyk — matka i Adam Cyra — kustosz muzeum w Oświęcimiu)

Anna Siedlaczek z Gimnazjum nr 1 w Krasnymstawie za rozmowy o pracy w PRL: „z własną matką, z zatwardziałym komunistą, a także z prawdziwym opozycjonistą” (Marian Oszejca)

Katarzyna Wasilewska z I LO im. Konopnickiej w Suwałkach za dwadzieścia wywiadów pokazujących pracę ludzi w różny sposób represjonowanych za swoje poglądy i postawę (Józef Wasilewski — ojciec)

Wojciech Szymański z IV LO im. KEN w Bielsku-Białej za pracę przedstawiającą historię dziadka — Leopolda Zakrzewskiego, dyrektora Zespołu Szkół w Nowym Mieście — nauczyciela i urzędnika państwowego (Zbigniew A. Szymański — ojciec)

Kornel Sawiński z ZS w Kętach za zbiór wywiadów, poruszający znaczące aspekty pracy w PRL (Zofia Łysek)

Agnieszka Figiel z V LO im. Witkowskiego w Krakowie za opis pracy nauczyciela Marka Eminowicza — od uwięzienia w Jaworznie w latach 50. po jego tytuł Człowieka Roku w Krakowie 1995 (Barbara Pytlarz)

Michalina Kmiecik z Gimnazjum nr 2 w Zgierzu za namysł nad sensem pracy — wyciągnięcie wniosków z przeprowadzonych wywiadów (Agnieszka Arkosińska)

Adrian Czaban z Gimnazjum w Bukownie za pracę *Bukowno dzieckiem historii PRL* — opis budowy miasta przez społeczeństwo dla społeczeństwa (Miroslawa Nadymus)

Joanna Stawowy z I Społecznego LO w Gliwicach za opis pracy matki nauczycielki — oparty na jej opowieściach i dokumentach z „szuflady” (Grzegorz Szyndler)

Emilia Jabłonowska z Gimnazjum nr 2 im. Żeromskiego w Redzie za *Absurdalny świat pracy w PRL* — konfrontację dowcipów o pracy z opowieściami świadków (Gabriela Orzechowska)

Anna Ostrzyżek z LO im. Skłodowskiej-Curie w Rykach za konfrontację propagandowych publikacji prasowych o pracy z opiniami świadków (Grażyna Szlendak)

Katarzyna Sendra z III LO im. Biegańskiego w Częstochowie za wywiady pokazujące spotkanie dwóch pokoleń — *Historia lubi się powtarzać* (Teresa Pele)

Michał Demczak z ZS Ekonomicznych w Gorlicach za panoramiczny opis *Pracy trzech pokoleń* — pradziadków, dziadków i rodziców w rodzinnej wsi (Małgorzata Mięksisz-Müller i Irena Kordys)

Wojciech Kabata z I LO im. Kasprowicza w Inowrocławiu za realizację *Praca Milicji Obywatelskiej w świetle relacji byłych funkcjonariuszy z Wielkopolski i Kujaw* (Edmund Mikołajczak)

Katarzyna Szymczyk z Kółka Miłośników Starej Wsi za przedstawienie pracy mieszkańców własnej miejscowości (Janina Szymczyk — matka)

Maciej Moliński z ZS Elektrycznych we Włocławku za opracowanie *Rola i znaczenie pracy w życiu obywateli PRL w latach 1989–90* (Dorota Chmielewska)

Alicja Owczarek z ZS Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie za pracę przedstawiającą — jako efekt pracy nauczycieli w PRL mądrą, krytyczną młodzież (Zofia Pióro)

Dorota Chabiera z LO im. Lelewela w Warszawie za pokazanie pracy w MO na podstawie biografii funkcjonariusza

Wyróżnienia książkowe zespołowe

Marta Ślusarska, Mirella Kasperska, Marta Pleszka, Joanna Ziółkowska z ZS Odzieżowych w Głogowie za pracę *Koleje życia* (Stefan Dudra)

Katarzyna Kałka, Lena Kaczmarek ZSZ nr 1 w Jarocinie za pracę *Praca w PRL — jej sens, wartość i efekty* (Danuta Mądry-Lehmann)

Monika Kotyrba, Małgorzata Ulanowska, Beata Szygenda, Magdalena Wanatko z ZS Ekonomicznych w Zielonej Górze *Nauka — praca — ojczyzna* (Anna Ruta Suwała)

Joanna Musiał, Anna Biazik, Agnieszka Kuźdzał, Katarzyna Makowska z I LO im. Bolesława Krzywoustego w Głogowie *Przed wielkim przebudzeniem* (Stefan Dudra)

Magdalena Bajer, Jolanta Kubik z I LO im. Jana III Sobieskiego w Piekarach Śląskich za tekst publicystyczny *Praca w PRL dla siebie, dla społeczeństwa, dla systemu?*

Krzysztof Białous i Anna Gralak z ZS nr 3 w Szczecinie *Byłam siłaczką... z pamiętnika nauczycielki* (Jadwiga Adamczewska)

Dorota Caban, Hanna Cichal, Sebastian Moskwa z ZS Zawodowych nr 1 w Skierniewicach *Jak trudno było być sobą i żyć w tamtych czasach* (Jolanta Krupińska, Tamara Pawlik)

Marta Biegańska, Leszek Kanak z II LO w Oleśnicy *PRL — wspólnym dziełem naszych serc, umysłów i rąk* (Jadwiga Barzdo)

Dorota Giza, Barbara Wojak, Agnieszka Madajczyk, Urszula Machłaj z IV LO im. Kościuszki w Toruniu *PRL w oczach szesnastolatków 22 lata później* (Gabriela Potocka)

indywidualne

Krzysztof Makowski z LII LO im. Reymonta w Warszawie za refleksje na temat pracy w PRL (Grzegorz Makowski — ojciec i Alina Sobczyk)

Patrycja Pawłowska z ZS Odzieżowych w Głogowie za pracę *Ludzie żyli nadzieją* (Stefan Dudra)

Magdalena Nalepa z ZS Ogólnokształcących im KEN w Paczkowie za pracę *Komunizm — mit i prawda. Refleksje moich rodziców* (Anna Tychota)

Julia Heller z Prywatnego Gimnazjum nr 2 im. Michałowskiego w Krakowie za pracę *Praca jest powołaniem człowieka* (Grażyna Kubica-Heller)

Anna Ludwicka z III LO im. Kopernika w Kaliszu *Mysłmy pracowali...* (Sławomir Przygodzki)

Małgorzata Spiczko z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie *Belfer w ośmiu lekcjach* (Dariusz Okoń)

Anna Woźniak z LO im. Mieszka I w Zawadzkiem *Polityczny aspekt pracy w PRL* (Arkadiusz Baron)

Joanna Gajowczyk ZS Budowlano-Drzewnych w Poznaniu *Cztery spojrzenia* (Hanna Czarnolewska-Lankiewicz)

Grzegorz Leśniak Gimnazjum w Lotyniu *Pracując w socjalizmie budowali naszą przyszłość* (Bożena Solka)

Bogumiła Rynkiewicz z I LO im. Nowodworskiego w Krakowie *Praca jako element propagandy w czasach PRL* (Zdzisław Bednarek)

Katarzyna Olejczuk *Historia, dobra czy zła, jest portretem własnym społeczeństwa*

Joanna Ciołek z V LO im. gen. Jasińskiego we Wrocławiu *Nowe Miasteczko — PGR jakich wiele* (Magdalena Niczyj)

Agnieszka Skrętkowicz z XV LO im. Wysockiego we Wrocławiu *Lata 1945–55 we wspomnieniach Teofila Milkulskiego* (Mirosław Misiak — wujek i Bożena Skrętkowicz — matka)

Maciej Chiżyński z Gimnazjum nr 9 w Łodzi *Losy ludzkie w Polsce Ludowej* (Ilona Fituch)

Krzysztofa Wrzesińska z LO im. Mickiewicza w Żychlinie *Henryka Borkowska — 40 lat pracy nauczycielskiej w PRL* (Anna Wrzesińska)

Krzysztof Owsiany z Publicznego Gimnazjum nr 1 w Żninie za pracę *Czasy PRL przez pryzmat losów mojego dziadka* (Justyna Marciniak)

Anna Cupa z Kaszubskiego LO w Brusach *Wanda Kizewska — jej życie i działalność* (Barbara Grenda)

Nagrody dla opiekunów-nauczycieli Nagroda I (1000 zł)

Dariusz Okoń z VI LO im. Czarnieckiego w Szczecinie za opiekę nad czterema pracami dziewięciu laureatów

Nagroda II (800 zł)

Elżbieta Orzechowska z VI LO im. Kochanowskiego w Radomiu za opiekę nad trzema pracami siedmiu laureatów, w tym laureatem I nagrody indywidualnej

Piotr Liedke z VIII LO im. Kazimierza Wielkiego w Białymstoku za opiekę nad trzema pracami czternastu laureatów

Arkadiusz Baron z LO im. Mieszka I w Zawadzkiem za opiekę nad trzema pracami siedmiu laureatów

Joanna Dymitrowska z ZS nr 2 im. Kwiatkowskiego w Dębicy za opiekę nad trzema pracami pięciu laureatów

Stefan Dudra z ZS Odzieżowych w Głogowie za opiekę nad trzema pracami pięciu laureatów

Hanna Januchowska-Dąbrowska z V LO w Grudziądzu za opiekę nad trzema pracami czterech laureatów

Nagroda III (600 zł)

Krzysztof Kaliński z LO im. Chełmońskiego w Łowiczu za opiekę nad dwiema pracami pięciu laureatów

Grzegorz Szyndler z I Społecznego LO w Gliwicach za opiekę nad dwiema pracami trzech laureatów

Andrzej Daszke z I LO im. Kopernika w Gdańsku za opiekę nad dwiema pracami trzech laureatów

Irena Anuszek i Aleksandra Życzyńska z II LO im. Jana III Sobieskiego w Grudziądzu za wspólną opiekę nad dwiema pracami dwóch laureatów

Warszawa, 5 czerwca 2001

Komunikat podpisało Jury Finałowe:

(—) Anna Radziwiłł

(—) Hanna Świda-Ziemba

(—) Włodzimierz Borodziej

(—) Zbigniew Gluza